

Framework for beskrivelse af dyrevelfærdsinitiativer

Ifølge Eurobarometeren (2015) er dyrevelfærd vigtigt for EU's medborger. Dette har resulteret i en række initiativer på dyrevelfærdsområdet, både lovgivning og private initiativer.

I dette projekt fokuserer vi på fem forskellige aspekter der alle bør indgå i beskrivelser af dyrevelfærdsinitiativer. Det første er de fysiske forhold i de regioner eller lande der indgår i initiativet, det næste er de holdninger der ligger bag initiativet, det tredje er formålet med initiativet, det fjerde er kontrollen af initiativet og det femte og sidste er konsekvensen af at ikke overholde initiativet.

1. Fysiske forhold

De fysiske forhold har en meget stor indflydelse på både omkostninger og effekt af dyrevelfærdsinitiativer. Til de mest åbenlyse hører hvor mange dyr der bliver påvirket af initiativet. Et dyrevelfærdsinitiativ i et land med stor produktion af for eksempel mink, så som Danmark (19 milj/år, agricultureandfood.dk), får både en større økonomisk og en dyrevelfærds-mæssigt større konsekvens end den i et land med en mindre produktion af mink, så som Sverige (omtrent 0,5 milj/år, djurrattsalliansen.se).

Afstand mellem besætninger og til slagterier og mængden af dyr der eksporteres levende har store konsekvenser for initiativer indenfor transportforordninger. I de fysiske forhold indgår også de nuværende bygninger og besætningsstørrelser.

En lovgivning omkring afgræsning for mælkekvæg har meget forskellige konsekvenser afhængigt af besætningsstørrelse. Lande med en mindre besætningsstørrelse, så som Sverige har andre forudsætninger for afgræsning da en mindre areal er nødvendig for afgræsningen og det er derfor lettere at finde marker tæt på besætningen med følgende kortere afstand til markerne. Se appendiks 1 for en videre diskussion om afgræsning.

Den første aspekt at vurdere er de forhold der er for produktionen i det pågældende land. Et af de aspekter som i høj grad påvirker hvor sandsynligt det er at et velfærdsinitiativ (undtaget lovgivning) har en stor påvirkning på produktionen er proportionen af det producerede som også konsumeres der hvor initiativet er gældende. Så kan f.eks. hjerteordningen for griseproduktion få en relativt lille påvirkning på den brede griseproduktion i Danmark da en stor del af det der produceres i Danmark bliver eksporteret til markeder der ikke har hjerteordningen, og hvor derfor landmanden ikke får betalt for den ekstre omkostning forbundet med initiativet. Et initiativ indenfor ægproduktionen ville derimod sandsynligvis, alt andet lige, have en større effekt da proportionen af eksporterede æg er meget lavere end den for gris (0.5 mia. versus 32 mia. kr, Landbrug & Fødevarer 2017).

2. Holdninger

Dyrevelfærdsinitiativer er baserede på bagomliggende etiske holdninger. De etiske holdninger er i mange tilfælde gemte eller ikke klart angivne. I en vigtig artikel foreslog David Fraser (2003) at velfærd kan deles op i tre deler. Den første er primært baseret på dyrenes biologiske funktion, det vil sige hvor sunde de er, hvor godt de reproducerer sig, at de vokser i følge sin genetiske potential. Den anden del er baseret på naturlighed, hvor naturligt livet er for det pågældende dyr, hvis dyret har en mulighed for at udføre sin naturlige adfærd, sin *telos* (*sensu* Rollin 2007). Den tredje del er den hedonistiske der baserer sin vurdering af dyrevelfærd på dyrets oplevelser. En fjerde aspekt der hyppigt bliver overset er kulturelle eller religiøse synspunkter, for et eksempel se Appendiks 2 om transport af drægtige dyr.

Som har påpeget af Fraser og andre er der et stort overlap mellem de forskellige definitioner af dyrevelfærd og hos de fleste er den personlige syn på dyrevelfærd en kombination af disse forskellige deler. På trods af dette er det tydeligt at der er en forskel i den vægt som der bliver lagt på de forskellige deler. Det mest åbenlyse eksempel er den vægt der bliver lagt på et naturligt liv og naturlig adfærd i den økologiske produktion, dette på trods at det i mange tilfælde kan lede til dyr der har flere parasitter, flere sygdomme og højere dødelighed (f.eks. Zheng *et al.* 2007, Lindgren *et al.* 2013).

Også i den nationale lovgivning ses en forskel. Så forlanger for eksempel den svenske og den estniske dyrevelfærdslovgivning begge at dyr har en mulighed for at udføre sin naturlige adfærd, medens den danske lovgivning forlanger at dyr skal have en mulighed for at udføre adfærd som de er stærkt motiverede at udføre (K. Kaugerand, B. Forkman, pers. komm. 2020). Tyngdepunktet i portalparagraferne i dyrevelfærdslovgivningen er altså forskellig.

Konflikten mellem det naturlige og den biologiske funktion er måske mest tydelig når det kommer til ægproduktionen. I en større undersøgelse undersøgte Sherwin og kolleger (2010) forekomsten af sygdomme, fysiologien og skadevoldende adfærd hos høns i fire forskellige produktionssystemer: konventionelle burer (nu forbudte), berigede burer, skrabeæg og frilandsæg. For de fleste velfærdsindikatorer der indgik i undersøgelsen var resultatet slemmere for frilandsæg eller skrabeæg, altså de to produktionsformer som i undersøgelsen tillod den største mulighed for hønsen at udtrykke sin naturlige adfærd.

Hvilke dyrevelfærdsdefinition der bliver prioriteret og derved hvilke mål der bliver valgt har ikke kun konsekvenser for velfærden i den aspekt, men kan samtidig forværre velfærder i andre aspekter.

3. Formål

Formålet med et dyrevelfærdsinitiativ kan være enten at garantere at en række betingelser bliver overholdt, enten i form af lovgivning eller i form af regler, alternativt at garantere at den aggregerede dyrevelfærd i en besætning er den ønskede. Så er det i hjerteordningen for svin opstillet en række krav der alle skal være opfyldt for at grisene fra besætningen skal få et eller flere hjertes (foedevarestyrelsen.dk), medens det i protokollerne i Welfare Quality® er en sammenvægtning af de forskellige mål der bestemmer niveauet af dyrevelfærd i besætningen (Welfare Quality® 2009). Protokollen fra WQ bliver på nuværende tidspunkt brugt som krav af Lidl i Spanien (Lidl.es).

Initiativets tilgang og derved valg af mål har flere konsekvenser. Dyrebaserede mål for velfærd varierer generelt set mere over tid end hvad ressourcebaserede mål gør. Hvis man har valgt et system hvor der ikke må være nogle overtrædelser er det derfor oftest ressourcebaserede mål der bliver brugt. Ressource baserede mål er ikke direkte mål for dyrevelfærd uden snarere at se som risikofaktorer for dårlig dyrevelfærd.

Under de seneste år så har det været en tendens at prøve at inkludere positive emotioner i dyrevelfærdsdefinitionerne og protokollerne, manifesteret f.eks. i FAWCs princip om at dyrene bør have "a life worth living" (gov.uk), og i det tolfte kriterium for god dyrevelfærd i Welfare Quality® protokollerne (Welfare Quality® 2009). Da initiativer der udelukkende bruger ressourcebaserede mål som tidligere nævnt arbejder med risikofaktorer snarere end mål relateret til dyrets oplevelser så er det ikke muligt eller meget svært at inkludere den aspekt i dyrevelfærdsinitiativer baserede på ressource eller managementmål.

Et brittisk dyrevelfærdsinitiativ har dog taget et skridt i den retning - RSPCA assured - Assurewel (formerly Freedom Food; assurewel.org). På nuværende tidspunkt bruger assurewel-protokollen en del med ressource mål som skal opfyldes og en del med dyrebaserede mål som kun formidles til landmændene.

4. Kontrol

En vigtig del af et regelset eller en lovgivning er kontrollen af den. Både hvor hyppigt den kontrolleres, hvem der kontrollerer den og hvor veldefinerede målene er i de protokoller der bliver brugt. Så fandtes der i Danmark den så kaldte 5% kontrol der indebar at 5% af alle dyrebesætninger skulle kontrolleres af FVST kontrollanter. Tilsvarende tal for Estland er 30% kontrollen.

Hvor stor forskel der kan være mellem definitioner i protokoller fremgår klart af lovgivningen omkring trædepudesvidninger. Ifølge EU direktiv (Council Directive 2007/43/EC) skal "embedsdyrlægen evaluere resultaterne af inspektionen efter slagtning med henblik på at identificere eventuelle andre tegn på dårlige velfærdsforhold, såsom abnorme niveauer for kontaktdermatitis". I Danmark og Sverige har dette blevet resulteret i en lovgivning der baseres på veldefinerede kriterier af graden af dermatitis, og hvor et tilfældigt udvalg af fødder bliver inspiceret fra hver besætning. Det samme direktiv har i Frankrig blevet direkte oversat fra direktivet ("le vétérinaire officiel de l'abattoir évalue les résultats de l'inspection post mortem afin de détecter d'autres signes éventuels de carences en matière de bien-être, tels que des niveaux anormaux de dermatite de contact", AGRG1016905A 2019), det vil sige at det er i høj grad op til den enkelte dyrelæges skøn hvad en abnormal niveau er. For videre diskussion se Appendiks 3 Trædepudesvidninger.

5. Konsekvens

Konsekvensen af at ikke overholde et regelset varierer mellem forskellige initiativer og lovgivning, og det virker meget sandsynligt at niveauet konsekvenserne har en effekt på overholdelsen af reglerne og eller lovgivningen.

Referencer

AGRG1016905A 2019, Arrêté du 28 juin 2010 établissant les normes minimales relatives à la protection des poulets destinés à la production de viandes

Agricultureandfood.dk <https://agricultureandfood.dk/danish-agriculture-and-food/mink-and-fur#> (28 jan 2020)

Assurewel.org. Assurewel.org (29 jan 2020)

Djurrattsalliansen.se <https://djurrattsalliansen.se/2020/01/15/stor-nedgang-for-svensk-palsindustri-minskning-med-58-procent/> (30 jan 2020)

Eurobarometer 2015. Special Eurobarometer 442

Council Directive 2007/43/EC (2007). <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/HTML/?uri=CELEX:32007L0043&from=EN> (21 jan 2020)

Foedevarestyreslen.dk <https://www.foedevarestyrelsen.dk/Leksikon/Sider/Fakta-om-dyrevelfaerdsmaerket.aspx> (20 jan 2020)

Fraser, D. (2003). Assessing animal welfare at the farm and group level: The interplay of science and values. *Animal Welfare*, 12, 433–443.

gov.uk <https://www.gov.uk/government/groups/farm-animal-welfare-committee-fawc> (20 jan 2020)

Landbrug & Fødevarer 2017, Udenrigshandel

Lidl 2019. <https://www.lidl.es/es/Lidl-ancelera-compromiso-bienestar-animal.htm> (30 jan 2020)

Lindgren, Y., Lundeheim, N., Boqvist, S., & Magnusson, U. (2013). Reproductive performance in pigs reared under organic conditions compared with conventionally reared pigs. *Acta Veterinaria Scandinavica*, 55(33), 1–4. <https://doi.org/10.1186/1751-0147-55-33>

Rollin, B. (2007). Cultural variation, animal welfare and telos. *Animal Welfare*, 16, 129–133.

Sherwin, C. M., Richards, G. J., & Nicol, C. J. (2010). Comparison of the welfare of layer hens in 4 housing systems in the UK. *British Poultry Science*, 51(4), 488–499. <https://doi.org/10.1080/00071668.2010.502518>

Welfare Quality® 2009. Assessment protocol for pigs.

Zheng, D. M., Bonde, M., & Sørensen, J. T. (2007). Associations between the proportion of Salmonella seropositive slaughter pigs and the presence of herd level risk factors for introduction and transmission of Salmonella in 34 Danish organic, outdoor (non-organic) and indoor finishing-pig farms. *Livestock Science*, 106(2–3), 189–199. <https://doi.org/10.1016/j.livsci.2006.08.003>